

Öğrenci, Öğretmen ve Yöneticilerin Covid-19 ile Değişen Metaforik Okul Algısı

The Change in the School Perceptions of Students, Teachers, and Administrators due to Covid-19

Sabahat Öcal^{a*}, Umut Alper^a, Safiye Çiğdem Gören^b, Mehtap Naillioğlu Kaymak^a,
Feride Göregen^a

^aProvincial Directorate of National Education, Ankara, Türkiye

^bAmasya University, Amasya, Türkiye

Öz

Covid-19 pandemisi ile yaşanan değişimler, eğitimde ve okul algısında zorunlu bir paradigma değişimine işaret etmektedir. Bu çalışma, Covid-19 pandemisi öncesinde, pandemi sırasında uzaktan eğitim sürecinde ve pandemi sonrası yüz yüze eğitim başladığında öğrencilerin, öğretmenlerin ve yöneticilerin okulu nasıl algıladıklarını ortaya çıkarmayı amaçlamıştır. Yönetici, öğretmen ve öğrencilerin okul algılarındaki değişimi metaforlar aracılığıyla belirlemeyi amaçlayan bu çalışmada nitel araştırma desenlerinden fenomenoloji kullanılmıştır. Araştırma 181 öğrenci, 93 öğretmen, 22 okul yöneticisi ile gerçekleştirilmiştir. Araştırma verileri, araştırmacılar tarafından hazırlanan yapılandırılmış görüşme formu ile toplanmış ve içerik analizi yöntemi ile analiz edilmiştir. Çalışmada, Covid-19 pandemisi ile öğrenci, öğretmen ve yöneticilerin okul algılarında değişim olduğu ve özellikle okul algılarının uzaktan eğitim sürecinde olumsuzlaştığı tespit edilmiştir. Ek olarak çalışma bulguları uzaktan eğitim sürecinde Covid-19 ile yoğunlaşan uzaktan eğitim uygulamalarının, öğrenci, öğretmen ve yöneticilerin okul algılarının değişiminde etkili olduğuna işaret etmektedir. Politika yapıcılara ve uygulayıcılara, uzaktan eğitim sürecinde okula ilişkin olumsuz algıya sebep olan faktörlerin saptanmasına, gelecek uygulamalarda bu alanların iyileştirilmesine öncelik vermeleri önerilmiştir. Araştırmacılara ise, Covid-19 sürecinin, veliler ve okulun diğer paydaşlarının okul algısı üzerinde etkisinin araştırılması ayrıca, pandemiden sonra eğitim ve öğretim süreçlerine uzaktan eğitimi entegre etmiş olan okullarda okul algısının incelenmesi önerilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Okul algısı, okul metaforları, uzaktan eğitim, Covid-19, pandemi.

Abstract

The changes experienced with the Covid-19 pandemic point to a mandatory paradigm shift in education and school perception. This study aimed to reveal how students, teachers and administrators perceived school before the Covid-19 pandemic, during the distance education process during the epidemic and when face-to-face education began after the pandemic. In this study, which aims to determine the change in school perceptions of administrators, teachers and students through metaphors, a phenomenological design, one of the qualitative research designs, was used. The research was carried out with 181 students, 93 teachers and 22 school administrators. The research data were collected with a structured interview form prepared by the researchers and analyzed with the content analysis method. In the study, it has been determined that there has been a change in the perceptions of students, teachers and administrators with the Covid-19 pandemic, and that school perceptions have become negative in the distance education process. In addition, the findings of the study indicated that distance education applications, which are concentrated with Covid-19 in the distance education process, are effective in the change of school perceptions of students, teachers and administrators. It

*ADDRESS FOR CORRESPONDENCE: *“Sabahat Öcal, Provincial Directorate of National Education, Ankara, Türkiye. E- mail address: sabahatocal84@gmail.com, ORCID ID: 0000-0001-7908-6377.*

“Umut Alper, Provincial Directorate of National Education, Ankara, Türkiye. E- mail address: umutgr@yahoo.com, ORCID ID: 0000-0003-0093-2070.

“Safiye Çiğdem Gören, Department of Education Administration, Faculty of Education, Amasya University, Amasya, Türkiye. E- mail address: scgoren@hotmail.com, ORCID ID: 0000-0002-5576-2091.

“Mehtap Naillioğlu Kaymak, Provincial Directorate of National Education, Ankara, Türkiye. E- mail address: mehtapnaillioğlu@hotmail.com, ORCID ID: 0000-0001-6595-3329.

“Feride Göregen, Provincial Directorate of National Education, Ankara, Türkiye. E- mail address: feridegoregen@gmail.com, ORCID ID: 0000-0001-5150-8945.

Received Date: September 21st, 2022. Acceptance Date: January 19th, 2023.

has been suggested to policy makers and practitioners that they should prioritize identifying the factors that cause negative perceptions about school in the distance education process and improving these areas in future applications. It has been suggested to researchers to investigate the impact of the Covid-19 process on the perception of school by parents and other stakeholders, and to examine the perception of school in schools that have integrated distance education into their education and training processes after the pandemic.

Keywords: School perception, school metaphors, distance education, Covid-19, pandemic.

© 2023 Başkent University Press, Başkent University Journal of Education. All rights reserved.

1. Giriş

Okullar, sanayi toplumu ile şekillenen ve örgütlenen eğitim sisteminin önemli bileşenlerinden biri olarak, modern toplumun nitelikli insan gücünü yetiştirmede etkili araçlardan biridir (Başaran, 1996). Modern topluma ait modernist yönetim anlayışına dayalı okul örgütlenmesi, okula ilişkin paradigmanın şekillenmesini sağlamıştır. Modernist okul paradigmasında okullar öğretmen merkezli, ezber ve dışsal kontrole dayalı olarak varlıklarını sürdürmüştür (Yılmaz, 2016). Modernizm sonrası yayılan postmodern paradigma ile eğitim anlayışının bütününde; öğretmenlere ait rol ve davranışlarda, öğrencilerin ihtiyaç ve beklentilerinde, eğitim programlarında büyük dönüşümler yaşandığı iddia edilebilir (Aslanargun, 2003). Bununla birlikte “eğitim ve okul, durağan bir yapıyı öngörmez, aksine değişim, toplumsal değer ve amaçların sürekli inşa edildiği yaşama alanıdır. Dünyadaki değişim ve tahmini oluşumlara göre eğitimin ve okulun işlevi sürekli ve yeniden tanımlanmak zorundadır (s. 308)” (Turan, 2006).

Okul paradigmasındaki dönüşümü ve evrilmeyi sağlayacak olan ‘dünyadaki değişim dinamikleri’dir. Bu değişimlere -insan yaşam süresinde artış, sistem ve makinelerin yeteneklerinde artış, büyük veri ve yeni medya, kurumlar ve insanlar arasındaki bağlantının globalleşmesi, artan çevresel baskı ve talepler, güçlendirilmiş ve yetkilendirilmiş insanlar gibi- bilgi üretiminden kaynaklı değişimler, -küresel internet erişimi, sanal eğitim, akıllı robotlar, hassas tarım ve alternatif enerji gibi- yeniden şekillenen gelecekteki topluma ilişkin devrimsel değişimler ve -yeni nesil genetic bilimi, mobil internet, bulut teknolojisi, her yer, herkes, her zaman ve her nesne ile bağlantı, iş ve bilgide otomasyon gibi- ekonomide çarpıcı teknolojik gelişmeler örnek verilebilir (Fadel vd., 2015). Dünya düzeninde 21. yüzyıla ilişkin bu gelişmeler yaşanırken, 2020 yılı itibarıyla tüm dünyanın karşı karşıya kaldığı Covid-19 pandemisinin, toplumsal yaşama ilişkin dönüşüm ve evrilmeye neden olabilecek, yeni bir değişim tetikleyicisi olarak dünya değişim dinamikleri içerisine yerleştiği de söylenebilir (Jandrić vd., 2021). Değişim dinamiklerinin bir yansıması olarak değişen toplum, çevre, teknoloji, ekonomik yapı gibi dinamiklerin ortaya çıkardığı yeni durumlarla başa çıkabilmenin ilk yolu insan yetiştirme düzenini revize etmek, değiştirmek ve geliştirmektir (Yılmaz, 2016). Bu nedenle eğitim ve okul paradigması değişmeli ve yeni çağ olarak 21. yüzyıl ihtiyaçlarına göre evrilmelidir (Cheung vd., 2019; Güngör, 2014; Senge vd., 2012; Turan, 2006; Ulianova, 2022; Wrigley, 2011).

Eğitim ve okul paradigmasının değişiminde göz önünde bulundurulması gereken bir diğer tetikleyici önemli bileşen de Covid-19 pandemisi ile eğitimde kullanılmak durumunda kalınan ‘acil uzaktan eğitim uygulaması’dır. Aslında Covid-19 pandemisi öncesinde 2002 yılında yaşanan SARS salgını, 2008’de yaşanan H1N1 (kuş/domuz gribi) salgınları gibi plansız nedenlerle okulların kapalı olduğu dönemlerde çevrimiçi uzaktan ve karma (blended) eğitim yöntemleri kullanılmıştır (Barbour vd., 2011). Ancak Covid-19 pandemisi ile birlikte ülkeler ‘acil uzaktan eğitim sistemleri’ni eğitimi sürdürebilmek için zorunlu bir seçenek olarak kullanmaya başlamıştır. Bununla beraber aynı dönemde, öğretmen ve öğrenciler uzaktan eğitimin gerektirdiği teknik altyapı, donanım desteği yetersizlikleri ve uygulamada yaşadığı pratik ve teknik zorluklarla karşı karşıya kalmıştır (Barbour, 2022; Hodges vd., 2020; Jandrić vd., 2021; OECD, 2020; TEDMEM, 2020). Türkiye’de de Covid-19 pandemisi ile ülke çapında eğitim öğretim çalışmaları, 23 Mart 2020 de başlayan uzaktan eğitim (UE) ve hibrit eğitim (HE) süreci ile gerçekleştirilmiş, HE 31 Mayıs 2021 tarihine kadar devam etmiştir. UE ve HE süreci 6 Eylül 2021 tarihinde tüm okul kademelerinde haftada beş gün yüz yüze eğitimin başlaması ile sona ermiştir (MEB, 2021).

Gerek dünyada gerekse Türkiye’de yaşanan toplumsal değişimlerle birlikte, okul paradigmasında değişimler olmaktadır. Değişen okul paradigmalarına paralel olarak okula yüklenen anlam değişse de okulun varlığını ve toplumun üzerindeki etkisini sürdürdüğü söylenebilir. Eğitim sisteminin hala en kritik ögesi olarak kabul edilen okullarda eğitim paydaşları olarak öğrenciler, öğretmenler ve yöneticiler hayatlarının büyük bir zaman aralığında, akademik bilgi yanında sosyal bir çevre olarak okulda kültürel normlarını, değerlerini ve duygularını paylaşmaktadır (Demir, 2007; Özdemir ve Akkaya, 2013; Taymaz, 2009). Öğrenciler, öğretmenler, yöneticiler ve diğer paydaşlar etki alanı içinde buldukları okul paradigması dâhilinde okulu algılamakta, zihinlerindeki okul algısına göre paylaşımlarını anlamlandırmakta ve hatta yaşamlarını şekillendirmektedir. Bir başka ifade ile zihinlerindeki okul algılarına ilişkin tanımlamalar ve hatta yaşamlarını şekillendirmektedir. Bir başka ifade ile zihinlerindeki okul algılarına ilişkin tanımlamalar, aynı zamanda onların kendilerini içinde hissettikleri okul paradigmasına ilişkin bir yaklaşımı da yansıtmaktadır.

Covid-19 pandemisi ile yaşanan değişimler, eğitimde ve okul algısında zorunlu bir paradigma değişimine işaret etmektedir. Literatürde, paydaşların okul kavramına ilişkin paradigma değişimi ve okul algılarındaki değişim tartışılmaya başlamıştır (Akkaş Baysal ve Ocak, 2020; Akkaş Baysal ve Gürbüz, 2020; Bayındır, 2021; Bozkurt, 2020). Ayrıca araştırmalar Covid-19 pandemisi sırasında UE'ye yönelik görüşler ve tutumları belirlemeyi amaçlayan çalışmalar ile (Aktaş vd., 2020; Altun Ekiz, 2020; Bączek vd., 2021; Bakioğlu ve Çevik, 2020; Bayburtlu, 2020; Öztürk vd., 2021) genişlemiştir. Diğer taraftan Covid-19 pandemisi döneminde, öğrenci, öğretmen veya yöneticilerin eğitime, okula, UE'ye ve okul yönetimine ilişkin metaforik algılarını irdeleyen çalışmaların sayısı da artmaktadır (Aksoy vd., 2021; Akyıldız ve Yurtbakan, 2021; Atik, 2020; Bozkurt, 2020; Bozkurt ve Aktaş, 2022; Chinawa vd., 2021; Demirbilek, 2021; Kaban, 2021). Bununla beraber öğrencilerin Covid-19 sürecinde özellikle 'okul algıları'nın metaforlar yolu ile incelendiği (Vural vd., 2022) çalışmalar da öğrenci görüşleri ile sınırlıdır. Bu bağlamda paydaşlar olarak öğrenci, öğretmen ve yöneticilerin 'okul algı'sının, Covid-19 pandemisi öncesi, sırası ve sonrasında yaşanan eğitim süreçlerine yönelik yaşanan değişimlerle, ne şekilde farklılaştığının verilerle ortaya konulması için yeni araştırmalara ihtiyaç duyulmaktadır. Ancak Türkiye ve Ankara ili özelinde Covid-19 pandemisi öncesinde (PÖ), pandemi döneminde uzaktan eğitim (UE) sürecinde ve sonrasında yüz yüze eğitim (YYE) başladığında öğrencilerin, öğretmenlerin ve yöneticilerin metaforik okul algılarına ilişkin çoklu bakış açılarını içeren bütüncül bir araştırmaya rastlanmamıştır. Okul algısında meydana gelen değişikliklerin dönemsel bazda ve öğrenci, öğretmen ve yönetici gibi anahtar paydaş görüşleri ile izlenebilmesinin, eğitim politikalarına ilişkin kararların alınması açısından önemli olduğu düşünülmektedir. Bu kapsamda araştırmanın amacı, Covid-19 pandemisi öncesinde, pandemi döneminde UE sürecinde ve sonrasında YYE başladığında öğrencilerin, öğretmenlerin ve yöneticilerin okul algılarını kullandıkları metaforlar üzerinden incelemektir.

Okul Algısı ve Bu Algının Aktarımında Metaforlar

Okul algısı, öğrencinin okula dair duygu, düşünce ve gözlemlerinin bir bütünü olarak ele alınmaktadır. Öğrencilerin okulla ilgili sahip oldukları algının okula karşı gösterecekleri tutum ve davranışları ile yakından ilişkili olabileceği söylenmektedir (Özdemir ve Kalaycı, 2013). Öğrencinin okul algısı okula ilişkin düşünceleri ve ilgileri ile şekil alır (Vural vd., 2022). Okul algısının olumlu olması okul bağlılığını artırmakta, etkili öğrenmeyi ve derse katılımı istekli olmayı olumlu yönde destekleyerek öğrenci başarısının yükselmesini etkilemektedir (Yüner ve Özdemir, 2017).

“Bir şeye dikkati yönelterek o şeyin bilincine varma, idrak (TDK, 2022)” olarak tanımlanan algı kavramının aktarımında metaforlar sıklıkla kullanılmaktadır. “Metafor sosyal gerçeğin mecazi (metaforik) olarak aktarılması ya da yansıtılmasıdır. Bu anlatımda, benzetmeden yaralanarak sözcükleri gerçek anlamları dışında kullanma vardır (Balci, 2008, s.190)”. Lakoff ve Johnson (2008) metaforu, bir şeyi başka bir şeyin bakış açısı ile anlamak olarak ifade etmektedir. İnsanın fiziksel ve sosyal gerçekliğin bilincine varma, idrak edebilme biçimine ilişkin sistemi temelde metaforiktir (Lakoff ve Johnson, 1980). Metaforik kavramlar kendi terimlerinden ziyade diğer kavramlar aracılığıyla yapılandırılırlar ve söz edilen deneyimi veya nesneyi farklı türde bir deneyim ya da nesne yoluyla kavramsallaştırmayı içerirler (Kövecses, 2002; Lakoff ve Johnson, 1980; Özdemir, 2012). “Gerçeklik kendini ele alındığı perspektife uygun şekilde gösterme eğilimindedir. Nesnellik gözlemlenen nesne kadar gözlemleyen kişinin de parçasıdır. Herhangi bir verili bir durumda birçok potansiyel nesnellik vardır (Morgan, 1997, s. 394)”. Bu bağlamda metaforlar durumların farklı açılardan görülmesi ve okunmasında görüş ufkunun genişletilmesine veya derinleştirilmesine aracılık eder. Metaforlar daha önce mümkün olmayan eylemleri akla getirebilir ve hatta yeni fikirler için birer sıçrama tahtası olabilir (Morgan, 1997). Metaforlar örgütlerin stratejik karar verme eğilimlerini değiştirmiştir. İş görenlerin görev yaptıkları örgütü anlamalarında bir araç olmuştur. Okullarda çocukların öğrenmelerini kolaylaştırmaya yönelik araçlar olarak da kullanılmışlardır (Balci, 1999).

Okulu ve okuldaki insan davranışlarını sadece nesnel bir şekilde inceleme yaklaşımı, okulu tam olarak anlamak ve açıklamak için yeterli olmayacaktır. Bu yaklaşım okul ve insanın öznel yanlarının görülmesini engelleyebilir (Nalçacı ve Bektaş, 2012). “Kavramların oluş şekli ve işleyişi ile ilgili olarak bireyin düşüncelerini şekillendiren ve kontrol eden etkili zihinsel araçlardan biri olarak belirtilen metaforların, okul kavramını anlamada etkili olduğu kabul edilmektedir (Arslan, 2020). Metaforlar, eğitim örgütü olarak okulun niteliği ve doğasının anlaşılmasına aracılık eder (Botha, 2009).

Metaforlara yönelik araştırmalar Türkiye’de 2000 yılından birkaç yıl öncesinde başlamıştır. Bilinen alandan yeni ve daha az bilinen alana bilgi aktarımı olarak da değerlendirilen metaforlar, eğitim ve okul algısının (Arslan, 2020; Ateş, 2016; Aydoğdu, 2008; Balci, 1999; Cerit, 2006; Demir, 2007; Doğan, 2014; Nalçacı ve Bektaş, 2012; Ogurlu vd., 2015; Örucü, 2014; Özdemir, 2012; Özdemir ve Akkaya, 2013; Saban, 2008; Vural vd., 2022; Yüksel ve Hayırsever, 2019), sınıf algısının (Sarıtaş ve Çelik, 2013) ve okul kültürü algısının (Boydak Özan ve Demir, 2011) irdelenmesinde eğitim araştırmalarında sıklıkla kullanılmışlardır.

2. Yöntem

Nitel bir çalışma olarak planlanan araştırma, öğrenci, öğretmen ve yöneticilerin bir fenomen olarak deneyimledikleri ve yansıttıkları 'okul algıları'nın derinlemesine ve ayrıntılı irdelenmesine odaklanan olgubilim (fenomenoloji) deseninde gerçekleştirilmiştir. Olgubilim bir olguyu daha iyi tanımamıza ve anlamamıza yardımcı olmayı sağlayacak açıklamalar ve yaşantılar ortaya koyabilir (Yıldırım ve Şimşek, 2005). Çalışmada öğretmen, öğrenci ve yöneticilerin, Covid-19 pandemisi öncesinde, pandemi dönemindeki UE sürecinde ve YYE başladığında, okul algılarındaki değişimin metaforlar aracılığıyla belirlenmesi amaçlanmaktadır. Çalışmanın tüm aşamalarında etik kurallara uyulmuştur. Araştırma için 15.5.2022 tarih ve 70561 sayılı etik kurul izni alınmıştır.

2.1. Çalışma Grubu

Bu araştırmanın çalışma grubunu, 2021-2022 öğretim yılı içerisinde Ankara ili Altındağ, Çankaya, Keçiören, Yenimahalle ve Pursaklar ilçelerinde bulunan dört farklı ilkököl, ortaokul ve lisede öğrenim gören öğrenciler, bu okullarda görev yapmakta olan öğretmenler ve yöneticiler oluşturmaktadır. Araştırma, bu okullardan rastgele seçilen ve araştırmaya gönüllü olarak katılan 181 öğrenci, 93 öğretmen, 22 okul yöneticisi ile gerçekleştirilmiştir.

2.2. Verilerin Toplanması

Öğrenci, öğretmen ve yöneticilerin, pandemi öncesi, pandemi sırasında ve pandemi sonrasında okula ilişkin metaforik algılarını ortaya çıkarmak için araştırmacılar tarafından yapılandırılmış görüşme formu hazırlanmıştır. Katılımcılardan aşağıda verilen ifadelerde yer alan boşlukları doldurmaları istenmiştir.

“Salgından/Pandemiden önce okulu benzetiyordum, çünkü.....”

“Uzaktan eğitim sürecinde okulu benzetmişim, çünkü.....”

“Yüz yüze eğitim başladıktan sonra okulu benzetiyorum, çünkü.....”

2.3. Verilerin Analizi

Öğrenci, öğretmen ve yöneticilerden elde edilen nitel verilerin analizi betimsel ve içerik analizi yöntemleri ile gerçekleştirilmiştir. Analiz sürecinde sırasıyla gelen formları numaralandırma, eksik bilgi olanları eleme, temalara uygun olarak metaforları kategorilere göre derleme ve katılımcıların görüşlerinden ilgili metafora ilişkin alıntılara yer verme şeklinde bir süreç izlenmiştir. Analizler, ana hatları ile üç aşamada gerçekleştirilmiştir:

Kodlama ve ayıklama aşaması: Katılımcıların doldurmuş oldukları formlar numaralandırılarak kodlanmıştır. Kodlamalar öğrenciler için 'Öğrc', öğretmenler için 'Öğrt' ve yöneticiler için 'Y' ön ekleri ile isimlendirilmiştir. Formda yer alan ifadeleri eksik dolduran ya da metafor belirtmeyen katılımcıların cevapları değerlendirme dışı bırakılmıştır.

Metafor derleme aşaması: Öğrenci, öğretmen ve yöneticilerin ifade ettiği metaforlar pandemiden önce (PÖ), uzaktan eğitim (UE) sürecinde ve yüz yüze eğitim (YYE) sürecinde olmak üzere tablolştırılmıştır. Bulgular bölümünde yer alan tablolarda frekansı 3 ve daha fazla olan metaforların tekrarlanma sayısı parantez içinde belirtilmiştir.

Kategori geliştirme aşaması: Katılımcıların “..... gibidir. Çünkü” ibaresinde "çünkü" den sonra yaptıkları açıklamalar ile metaforlar içerik açısından analiz edilmiştir. İçerik ve anlam olarak benzer ya da aynı olan metaforlar için kategoriler oluşturulmuştur.

Kategorilerin belirlenmesinde literatürde okul algısına ilişkin metaforik algı isimlendirilmelerinden faydalanılmış, ayrıca araştırmacılar birlikte çalışarak yeni kategorilere isimler vererek kodlama işlemlerini birlikte gerçekleştirmişlerdir.

Geçerlilik için, kod/kategori tablolarna ek olarak Creswell ve Miller (2000; aktaran Creswell, 2013, s. 252) tarafından önerilen stratejilerden zengin yoğun betimleme kullanımı tercih edilmiştir. Araştırma tema ve kategorilerinin daha yoğun betimlenmesi için katılımcıların görüşlerinden doğrudan alıntılar bulgulara eklenmiştir. Güvenirlik için, içerik analizleri ve kodlamalar yalnızca araştırmacılar tarafından ve 2 bağımsız (blind) grup olarak gerçekleştirilmiş, kodlamalarda kodlayıcılar arası görüş birliği %70'in üzerinde sağlanmıştır. Görüş birliğinin olmadığı kodlamalar, karşılıklı görüşülerek kabul edilen ortak bir kategori/kod ile ifade edilmiştir. Araştırmanın geçerlik ve güvenilirliğini sağlanmasında oluşturulan metafor ve kategorilerle ilgili uzman görüşüne başvurulmuştur.

3. Bulgular

Bu bölümde çalışmaya katılan öğrenci, öğretmen ve yöneticilerin demografik bilgilerine, PÖ, UE sürecinde ve YYE başladıktan sonra okul kavramıyla ilgili oluşturdukları metaforlara ve bu metaforlara ilişkin oluşturulan kategorilere yer verilmiştir.

3.1. Demografik Bilgiler

Çalışmanın bu bölümünde katılımcıların demografik bilgilerine yer vermiştir.

Tablo 1

Çalışmaya Katılan Öğrenci, Öğretmenlerin ve Yöneticilerin Demografik Bilgileri

Çalışma Grubu	Okul Türü			Cinsiyet	
	İlkokul	Ortaokul	Lise	Kadın	Erkek
Öğrenci	60	73	48	121	60
Öğretmen	49	20	24	72	21
Yönetici	10	2	10	11	11

Tablo 1'e göre araştırmaya 60'ı ilkokul, 73'ü ortaokul, 48'i lise öğrencisi olmak üzere toplam 181 öğrenci katılmıştır. Öğrencilerin 121'i kız, 60'ı erkektir. Öğretmen sayısı 49'u ilkokul, 20'si ortaokul, 24'ü lise öğretmeni olmak üzere toplam 93'tür. Öğretmenlerin 72'si kadın, 21'i erkektir. Araştırmaya 10'u ilkokul, 2'si ortaokul, 10'u lise yöneticisi olmak üzere toplam 22 okul yöneticisi katılmıştır. Okul yöneticilerinin 11'i kadın, 11'i erkektir.

3.2. Öğrencilerin Okul Algısı

Bu bölümde, çalışma grubundaki öğrencilerin PÖ, UE sürecinde ve YYE sürecinde okul kavramı ile ilgili oluşturdukları metaforlar ile metaforların oluşturdukları kategorilere yer verilmiştir.

Tablo 2

Öğrencilerin PÖ Okul Kavramına İlişkin Oluşturdukları Metaforlar ve Metaforların Ait Olduğu Kategoriler

Kategoriler	Metaforlar	Toplam f
1. Güzel ve eğlenceli bir yer	eğlenceli bir yer (19), park (18), çiçek, lunapark (3), sosyalleşme alanı, kahvehane, güzel bir yer, tiyatro, tatil, güzel, özgürlük yeri, arkadaşlık, güzel bir yol, hayalimdeki bir yer, meyveli bir ağaç, bir gül bahçesi, güzel bir gül, futbol sahası, büyük ve eğlenceli bir kitap, eğlenceli bir hapishane, eğlenceli iş yeri, eğlenceli bir oyun alanı, aktivite yeri, eğlence dünyası	67
2. Bilgi ve kazanım yeri	eğitim ve öğretim yeri (17), cennet, kütüphane (5), güneş (5), kitap(3), kreş, bilgi odası-yuvası, yıldız, kitap kafe, ışık saçan bir şey, dersler gezegeni, orman, her türden etkinliğin olduğu bir kurum, sav, kahvaltı etmek, gazete, sakin çalışma alanı, iş yeri	55
3. Sevgi ve Güven Ortamı	ev, güçlü bir kapı, huzurlu bir yer, aile, kalorifer, taze bir meyve, kelebek, sevgi bahçesi, çocuk evi, sağlıklı bir yer, kalp, sakin rahat bir yer	32
4. Sıkıcı bir yer	mecburi gidilmesi gereken yer (3), sıkıcı bir yer, saçma bir yer, hamster çemberi, mutsuzluk, fabrika, saat, kapalı bir yer	12
5. Sevilmeyen/ceza yeri	hapishane, boks maçı, cehennem(3), eziyet, zindan, çok yorulduğum bir yer	11
6. Bir mekân/nesne	bilinmeyen bir kapı, normal bir elma	2
7. Yol gösterici araç	anahtar, hayat apartmanı	2
Toplam		181

Tablo 2’de görüldüğü üzere, öğrencilerin PÖ okul kavramına ilişkin oluşturdukları metaforlar 7 kategoride toplanmıştır. Metaforlar arasında en çok tekrarlananların; ev (f=19), eğlenceli bir yer (f=19), park (f=18) ve eğitim öğretim yeri (f=17) metaforlarının olduğu görülmüştür. Bulgulara göre, çalışmaya katılan öğrencilerin büyük çoğunluğunun pandemiden önceki okul algısının olumlu olduğu görülmektedir. Öğrencilerin okula ilişkin algılarını daha çok “ev” ve “eğlenceli bir yer” olarak ifade etmiş olması onların okula karşı aidiyet duygularının güçlü olduğuna işaret etmektedir. Bu algıyı destekleyen öğrencilerin kendi ifadelerinden örnekler şu şekildedir: “Okulu güçlü bir kapıya benzetiyordum çünkü herkesi taşıyabilen kocaman bir kapıydı (Öğrc109).” Burada öğrencinin PÖ okulu güçlü bir kapıya benzetmiş olması kısıtlamaların olmadığı, okul kapılarının herkese açık olduğu zamanlara özlemi dile getirmektedir. Benzer şekilde, başka bir öğrenci “Okulu güçlü bir kapıya benzetiyordum, güzeldi ve bilgi kokuyordu. Arkadaşlarımız ile dilediğimiz gibi konuşup, oyun oynuyorduk (Ö160)” şeklinde ifade ederek okulu pandemiden önce öğrenmek ve eğlenmek için özgür bir yer olarak algıladığını göstermektedir. Diğer taraftan PÖ, “Okulu hapisaneyeye benzetiyordum çünkü sıkıcı, sürekli bir şey yapmaya zorlandığım ve özgür olmadığım bir yer (Öğrc74)”, “Okulu hamster çemberine benzetiyordum çünkü rutin şekilde devam eden yorucu ve devamlı koşmamız gereken bir yerd (Öğrc127)” ve “Okulu, kahvaltı etmeye benzetiyordum, çünkü okula belirli saatlerde gidip geliyorduk. Beynimizi bilgi ile doyuruyorduk. Tıpkı karnımızı doyurduğumuz gibi (Öğrc133).” ifadeler ile okul algısını olumsuz olarak ifade eden öğrenciler de bulunmaktadır. Örnek ifadelerde okul, öğrenciler için rutinin dışına çıkılamayan, sıkıcı, öğrencileri sınırlandıran ve yoran bir yer olarak öne çıkmıştır.

Tablo 3

Öğrencilerin UE sürecinde Okul Kavramına İlişkin Oluşturdukları Metaforlar ve Metaforların Ait Olduğu Kategoriler

Kategoriler	Metaforlar	Toplam f
1. Teknolojik/sanal bir yer	bilgisayar oyunu (11), bilgisayar (7), film, elektronik eşya, teknoloji eğitimi, YouTube kanalı (3), genel ağa bağlı bir yer, TV, hologram, sanal bir yer, hiç var olmamış bir yer, teknoloji odası, video (4), internet kafe, tablet, teknolojik ev (4), teknoloji, bilgisayar kursu	43
2. Sevilmeyen/ceza yeri	hapisane (19), cehennem (3), kapalı kutu(3), boşluk, yaprakları dökülmüş ağaç, sönmüş bir şey, ev hapsi, masa süsü, hücre, boş bir hapisane, felaket	34
3. Sıkıcı bir yer	solmuş bir çiçek (3), Dünya'nın en sıkıcı yeri (3), Terkedilmiş bir yer, kapısı olmayan kule, sıkıcı bir yer, çiçeksiz bahçe, dört kapılı oda, sürekli bağırın biri, bilgisayara hapsolmuş insanlar, perili ev, boş bir iş yeri, ofis, eski bir eğlence yeri, sıkılma bölgesi, yalnız bir bina, ev, hiçbir şey	21
4. Sorunların yaşandığı bir yer	çürümüş bir meyve, boş kâse, soğuk hava, yapmacık kitap, toplantı, yarısı dolu sürahi, izlenmesi zor bir kanal, kamerasız kameraman, boş bir odada her yeri bağlı biri, eski kötü bir yer, boş bir çukur, görevini yitirmiş bir kurum, kötüleşmiş bir yer, anlamsız bir yer, kötü bir yer, bozuk bilgisayar, boşa geçen zaman, gir çık bir yer, bir yokmuş	20
5. Bir mekân/nesne	yatak (3), iş yeri (3), ev, tablet, sessiz zil, otopark, gökkuşağı, boş bir mekan, evdeki odam	15
6. Özlenen/kavuşulması zor bir yer	ulaşılmaz bir yer, yaklaşmadığım güneş, uzak bir köy, özlediğim biri, kilitli dolap, özlediğim memleketim, uzak bir köy, para, duvar, güneş, mükemmel bir yere, kanadık kırık kuş, ailem, zaman	14
7. Tehlikeli/yasaklı bir yer	korona bulaşmış bir bina, boş kutu, ilaçlanmış bir ev, korona yuvası, salgının bulaştığı yer, yasak trafik levhaları, hasta insan, korkunç bir yer, hastane, sağlıklı olmayan yer	12
8. Bilgi ve kazanım yeri	eğitim ve öğretim yeri (3), çok önemli bir yer, bahçe, çalışma odası, dersane, açık lise, hesap makinası	12
9. Güzel ve eğlenceli bir yer	sosyalleşme ortamı kafe (3), tatil, eğlence evi, ev, huzur yeri, bilgisayar	8
10. Özdenetim sahibi olabildiğim bir yer	özgürlük, planlayıcı	2
Toplam		181

Tablo 3'te görüldüğü üzere, öğrencilerin UE sürecinde okul kavramına ilişkin oluşturdukları metaforlar 10 kategoride toplanmıştır. Öğrencilerin cevapları incelendiğinde; hapisane (f=19), bilgisayar oyunu (f=11), bilgisayar (f=7) metaforlarının kullanım sıklığının diğer metaforlara göre daha fazla olduğu görülmektedir. PÖ okul metaforları arasında bulunan sevgi ve güven ortamı kategorisinin UE sürecinde bulunmadığı dikkat çekmektedir. Benzer şekilde, PÖ okul algısında güzel ve eğlenceli bir yer kategorisinde yer alan metafor sayılarının belirgin bir şekilde düştüğü görülmektedir. Bu bilgi, pandemi ve uzaktan eğitim sürecinde öğrencilerin okul ile olan güven ve sevgi bağlarının zedelendiği, okuldan eskisi kadar keyif almadıkları şeklinde yorumlanabilir. UE sürecinde öğrencilerin çoğunluğu okulu sevilme/ceza yeri, teknolojik/sanal bir yer, sıkıcı bir yer ve sorunların yaşandığı bir yer olarak algılamış olduklarına örnek ifadeler şu şekildedir: “Okulu bilgisayara benzetmişim, çünkü derslere evden bilgisayar ile giriyorduk (Öğrc9)”. “Okulu ev hapsine benzetmişim, çünkü eve hapsedilmiş birer suçlu gibiydik. (Öğrc133)”. “Okulu soğuk havaya benzetmişim, çünkü öğretmenim ekranda donduğu zaman çok sıkıcıydı. O yüzden sınavlarda çok zorlandım (Öğrc26)”. “Okulu yasak trafik levhalarına benzetmişim, çünkü girilmesi yasak bir yerdi (Öğrc96).” Öğrencilerin UE sürecinde teknolojik aksaklıklar ve yetersizlikler yaşaması, sosyalleşme açısından duygusal bağ kurdularını okulun onlar için yasak bir yer haline gelmiş olmasının onların okul algısını olumsuzlaştırdığı söylenebilir.

Tablo 4

Öğrencilerin YYE Sürecinde Okul Kavramına İlişkin Oluşturdukları Metaforlar ve Metaforların Ait Olduğu Kategoriler

Kategoriler	Metaforlar	Toplam f
1. Güzel ve eğlenceli bir yer	eğlenceli bir yer (9), güzel bir yer (4), kafe, sevinmiş bir okul, çiçek, park, çiçek bahçesi, dünya, geniş oyun alanı, telefon, çiçekli bir ağaç, lunapark, bitecek bir eğlence	32
2. Bilgi ve kazanım yeri	eğitim ve öğretim yeri (12), güneş (4), cennet (4), kütüphane, yıldız, geleceğim, halter, bilgi yeri, verimli eğitim sistemi, kitap, bilgi evi, kumbara	31
3. Tehlikeli/yasaklı bir yer	hastane (11), tehlikeli bir yer (3), tomurcuklu bir çiçeğe, korku dolu bir yere, cenaze, açlık oyunlarına, uçak, müze, fireni patlamış araba, kaktüse, survivor, aksiyon filmi, ölmüş kelebek, karanlık bir boşluk, zorlu hayat apartmanı, kendime dikkat etmem gereken bir yer	25
4. Sevgi ve güven ortamı	ev (16), sosyalleşme için alan, yurdum, mutluluk, yuva	19
5. Sevilme/ceza yeri	hapisane (8), eziyet (4), çok yorulduğum bir yer, zindan, toplama kampı, doktorla dolu bir hapisane	17
6. Eski tadı kalmayan bir yer	eskisinden farklı bir kurum, uzak akrabaya, uyarılma, kısıtlı bir eğlence yerine, sonbahar, ay, umut, hiçbir şeye, kısıtlı ve mesafeli yer, değişik bir yer, yeni dikilmiş bir ağaç, hapisaneli cennet, tahta, olgunlaşmamış meyve, kelepçelenmiş halde kahvaltı yapmak, çürümüş elma	16
7. Özlenen ve kavuşulan bir yer	kavuşma (3), ailemin yanı, bir varmış, kıymetli bir eşya, yeni bir hikâye, kelebek bahçesi, mutluluk binası, yeni açan bir çiçek	11
8. Bir mekân/nesne	sandık, pahalı pastane, maske giydirilmiş bina, temiz bir yer, maskehane, yıkanmış bir elma, maskeli çocuk cenneti, maskeli bir ev, havasız bir yer, kahraman	11
9. Yol gösterici araç	hayalime giden yol, bıçak, anahtar, ayakkabı, satranç, hayat, kapı, meyve bahçesi, araç	10
10. Sıkıcı bir	solmuş bir çiçek, sıkıcı bir yer, kötü bir ortam, hamster çemberi, boş bir şey, bilim merkezi, sınav	9
Toplam		181

Tablo 4'te görüldüğü üzere, öğrencilerin YYE süreci başladıktan sonra okul kavramına ilişkin oluşturdukları metaforlar 10 kategoride toplanmıştır. Metaforlar arasında en çok tekrarlananların; ev (f=16), eğitim ve öğretim yeri (f=12), hastane (f=11) ve metaforlarının olduğu görülmüştür. PÖ okul kategorilerine benzer olarak, güzel ve eğlenceli bir yer, bilgi ve kazanım yeri, sevgi ve güven ortamı kategorileri yüz yüze eğitim başladıktan sonra tekrar baskın çıkan kategoriler olmuştur. Okulların yüz yüze eğitime başlamış olması öğrencilerin okul algısına olumlu yönde etki

etmiştir. Öğrencilerin arkadaşları ve öğretmenleri ile bir araya gelmelerinin okul algısına pozitif yansımaları, okulların sadece eğitim-öğretim mekanları olmadığını, aynı zamanda sosyal paylaşımların da yapıldığı bir yer olarak görülmesi gerektiğini ortaya koymaktadır. Bir öğrencinin “Okulu kumbaraya benzetiyorum, çünkü güzel anılar biriktirdiğim bir kumbara gibi de fakat sadece anı değil güzel bilgi ve arkadaşlarda biriktiriyorum (Öğrc7)” şeklindeki ifadesi öğrencilerin gözünden okul algısının bu yönde olduğunu yansıtmaktadır. Diğer taraftan tehlikeli/yasaklı bir yer ve eski tadı kalmayan bir yer kategorisi pandemi ile birlikte okul algısına eklenen yeni bir kategori olarak ortaya çıkmaktadır. Öğrencilerin bu kategoriler içerisine alınan ifadeleri örnek olarak şu şekildedir: “Okulu bir kaktüse benzetiyorum, çünkü kaktüse dokunmak neredeyse yasak (Öğrc140). “Okulu Ay’a benzetiyorum, çünkü okul eskisi kadar güzel ve parlak değil, okul sönük maske, sosyal mesafe hepsi çok zor. (Öğrc29).” Öğrencilerin vermiş oldukları yanıtlar, pandemi henüz bitmemişken YYE sürecinde hijyen, maske ve mesafe kurallarının okul algısını olumsuz olarak etkilemeye devam ettiğini göstermektedir.

3.3. Öğretmenlerin Okul Algısı

Bu bölümde, çalışma grubundaki öğretmenlerin PÖ, UE sürecinde ve YYE sürecinde okul kavramı ile ilgili oluşturdukları metaforlar ile metaforların oluşturdukları kategorilere yer verilmiştir.

Tablo 5

Öğretmenlerin PÖ Okul Kavramına İlişkin Oluşturdukları Metaforlar ve Metaforların Ait Olduğu Kategoriler

Kategoriler	Metaforlar	Toplam f
1. Sevgi ve güven ortamı	yuva/ev (20), ailem (4), pofuduk bir koltuk, bir bardak sıcak çay, bacası tüten bir ev, sevgi yuvası, esas yaşam alanı, ikinci yuva, samimi bir ortam	32
2. Uyum/ahenk/düzen yeri	güneş (4), çiçek bahçesi (3), meyve tabağı, çiçek, güvercin, , berrak su, orman, değeri bilinmeyen su kaynağı, ağaç, müzik kutusu, kalp, duvar saati, hayat, nefes alma ortamı, organizma, sağlıklı bir bünye	21
3. Bilgi ve kazanım yeri	eğitim yuvası (10), bilim yuvası (3), öğrenme merkezi, ders kitabı, bilgi ağacı, basamak, navigasyon, yolculuk	19
4. Güzel ve eğlenceli bir yer	karnavala, eğlence merkezi, oyun parkına, panayır, eğlenceli yere, mutlu bir ortama, alice harikalar diyarı, masal	9
5. Zorunlu ve sıkıcı bir yer	iş yeri, sıradan bir bina, hapishane, zorunluluk, fabrika	7
6. Dinamik/hareketli bir yer	maymun, karınca yuvası, bir çağlayan, arı kovanı, nehir	5
Toplam		93

Tablo 5’te görüldüğü üzere, öğretmenlerin PÖ okul kavramına ilişkin oluşturdukları metaforlar 6 kategoride toplanmıştır. Metaforlar arasında en çok tekrarlananların; yuva/ev (f=20), eğitim yuvası (f=10), aile (f=4) ve güneş (f=4) metaforlarının olduğu görülmektedir. Bulgulara göre, öğretmenlerin PÖ okul algılarının olumlu olduğu görülmektedir. Yuva, ev ve aile metaforlarını kullanan öğretmenlerin okulu aidiyet hissettikleri bir olgu olarak tanımlama eğiliminde oldukları söylenebilir. Bu metaforları kullanan öğretmenlerden birinin ifadesi “Okulu bacası tüten mutlu bir ailenin yaşadığı eve benzetiyordum, çünkü okul ortamında sorunları çözmek, etkili bir eğitim öğretimi vermek daha mümkündü. Sorunlar çetin bile olsa yüz yüze olduğumuz için sorunun üstesinden bir şekilde gelebiliyorduk (Öğrt3).” şeklindedir. Ayrıca çalışmaya katılan öğretmenler “Okulu panayıra benzetiyordum, çünkü çok renkli, eğlenceli ve aktiflik (Öğrt56)” ve “Okulu maymuna benzetiyordum, çünkü maymunlar yerinde duramazlar, kıpır kıpırdır, araştırmacıdır. Okulumuz da öyleydi (Öğrt18)” diye belirterek PÖ okulun eğlenceli ve dinamik yönünü vurgulamışlardır.

Tablo 6

Öğretmenlerin UE sürecinde Okul Kavramına İlişkin Oluşturdukları Metaforlar ve Metaforların Ait Olduğu Kategoriler

Kategoriler	Metaforlar	Toplam f
1. Anlamını yitirmiş bir yer	terk edilmiş bir mekân (3), boşluk (3), boş kavanoz, çiçekleri kurumuş bahçe, sahipsiz bahçe, kaybolan hazine, tehlikeli bir sokakta tek başına yürüyen bir çocuk, yalnızlık, terkedilmiş oyun parkı, bitkisel hayat, gece ve kışa, taşınıp gittiğimiz ve boş kalan ev, kış mevsimi, karıncasız yuva, kayıp bir hazine, şiir, dağılmış aile, depresyon kaynağı, hastalıklı bir bünye, organları olmayan organizma, boş şehir, ağaçsız orman, kurumuş yaprak, boşa kürek çekmek, kum saati, meçhul	30
2. Teknolojik/sanal bir yer	sanal bir dünya (4), bilgisayar oyunu (3), dev bir ekran, uzaktan bir bilim yuvası, bilgi işlem merkezi, robot, etkileşimli video, sanal obje, televizyon ekranı, film, fantastik roman, telefon, online site, santral, araba	24
3. İşlevini yitirmiş bir mekân	ev (3), alış veriş merkezi, dershane, sadece öğretimin yapıldığı bir yer, zaman tüketen bir yer, gereği olmayan bir kurum, özel ders, özel atölye, rehabilitasyon merkezi, bir uzay gemisi, is yeri, etrafında duvarları olmayan bir eğitim yuvası, düzensiz orkestra	15
4. Sıkışıp kalınan bir yer	f tipi cezaevi, fanus, hapisane, kapalı kutu, kristal küre, kafes, tırtıl	8
5. Özlenen ve kavuşulması zor bir yer	ufukta batmakta olan güneş, sıra, memleket, su, çiçek, uzak bir şehir, tuz	8
6. Bağ kuran bir yer	köprü, liman, insanları bir arada tutan güçlü bir bağ	4
7. Tehlike olarak görülen bir yer	tehlikeli bir yer, virüslü biri, riskli bölge	3
Toplam		93

Tablo 6'da görüldüğü üzere, öğretmenlerin UE sürecinde okul kavramına ilişkin oluşturdukları metaforlar 7 kategoride toplanmıştır. Öğretmenlerin cevapları incelendiğinde; sanal bir dünya (f=4), terk edilmiş bir mekân (f=4), boşluk (f=4), bilgisayar oyunu (f=4), ev (f=4) metaforlarının daha çok tekrarlandığı görülmüştür. Bulgulara göre, öğretmenlerin UE sürecindeki okul algılarının teknolojik ve sanal kavramlarla çeşitlendiği görülmektedir. Okulun sanallığına vurgu yapan öğretmenlerden birinin ifadesi “Okulu fantastik romana benzetmişim, çünkü teknolojiye bağımlı olmuş sanal bir âlemde gibiydik (Ögrt50).” şeklindedir. Çalışmaya katılan bazı öğretmenler “Okulu düzensiz orkestraya benzetmişim, çünkü her bir şey ayrı telden çalıyordu (Ögrt57).” ifadesi ile UE sürecindeki okulun olumsuz yönlerine işaret ederken, bazı katılımcılar da “Okulu köprüye benzetmişim, çünkü öğrencilerimizle iletişim kurmamızı sağladı (Ögrt63).” gibi ifadelerle okulun birleştirici ve olumlu yönüne vurgu yapmışlardır. Diğer taraftan çalışmaya katkı sağlayan öğretmenler “Okulu virüslü birine benzetmişim, çünkü ne olduğunu bilmediğimiz bir şeyle karşılaştık. (Ögrt78)” ifadesi ile sürecin tehlikeli ve bilinmezliklerle dolu olan yönüne dikkat çekmişlerdir.

Tablo 7

Öğretmenlerin YYE Okul Kavramına İlişkin Oluşturdukları Metaforlar ve Metaforların Ait Olduğu Kategoriler

Kategoriler	Metaforlar	Toplam f
1. Özlenen ve kavuşulan bir yer	Baharda yeşeren hayat, tekrar sağlığa kavuşma, yeni bir dönem, soba, mesleğe yeniden başlama, yuvaya dönüş, memleket, dostluk, vatan, kelebek, hastaneden eve dönüş, doğan güneş, reklamdan sonra devam eden film, kullanılmayan evimi tekrar kullanmaya başlanması	23
2. Güzel ve eğlenceli bir yer	Festival, çiçek bahçesi, ıslıl ıslıl bir sirk, insanı neşelendiren yer, çiçek buketi, mekruh binaların canlanması, öğrencilerin sosyalleştiği bir yer, okyanus, yaz mevsimi, buluşma noktası	17
3. Eski tadı kalmayan bir yer	Roman, televizyon, bilgisayar oyunu, zorunda olduğum bir yer olarak gördüm, ışıksız bir dönme dolap, eski rahatlığımı kaybeden bir kanep, resmi iş, sadece eğitim merkezi, bir yolcu treni	14
4. Vazgeçilmez bir unsur	Nefes, yaşamın bir parçası, ekmek/su, hayata, organizma, realist romana, çölün ortasındaki vaha, kalp, ağaç	14
5. Tehlikeli bir yer	Nefes alamadığımız bir bilim yuvası, hastane, sera, yağmur yüklü bulut, kaplumbağa, deniz, soba, çiçek, ürkek bir çocuk gibi, tehlike barındıran bir yer, bıçak sırtı, korkutucu bir yer	13
6. Düzenini kaybetmiş bir yer	Sudan çıkmış balık, layla'nın giriş kapısındaki sıra, sınırların dışına çıkan öğrencileri ayarlama enstitüsü, karınca yuvası, ayarı bozuk terazi, iyileşmeye çalışan hasta, parkurlu oyun alanına, kuralsız çocuklar	9
7. Sevilmeyen ceza yeri	Hapishane, zorunlu alan, askeriye	3
Toplam		93

Tablo 7’de görüldüğü üzere, öğretmenlerin YYE süreci başladıktan sonra okul kavramına ilişkin oluşturdukları metaforlar 7 kategoride toplanmıştır. Öğretmenlerin cevapları incelendiğinde; yuvaya dönüş (f=8), sadece eğitim merkezi (f=6), çiçek bahçesi (f=5), hayat (f=3), doğan güneş (f=3) metaforlarının daha çok tekrarlandığı görülmektedir. Çalışmaya katılan öğretmenlerimizin çoğu “Okulu memlekete benzetmişim, çünkü uzun zaman sonra aileme kavuşmuş gibi hissettim, memleketime gitmiş gibi oldum. (Öğrt27)” ifadesine benzer ifadeler ile UE değil YYE’i tercih ettikleri mesajını vermişlerdir. “Okulu romana benzetmişim, çünkü sadece okuyorum ama dâhil olamıyorum. (Öğrt11)” ifadesi ile YYE’ye geçilse de PÖ okul algısına dönülmediğine ilişkin bir işaret olarak görülebilir. Öğretmenler, “Okulu sobaya benzetmişim, çünkü dokunsam, yaklaşısam elim yanacak gibi. (Öğrt32)” ifadesi ile okulu hala UE sürecinde olduğu gibi tehlikeli bir yer olarak gördüklerini ifade etmişlerdir.

3.4. Yöneticilerin Okul Algısı

Bu bölümde yöneticilerin PÖ, UE sürecinde ve ‘YYE sürecinde’ okul kavramı ile ilgili oluşturdukları metaforlar ile metaforların oluşturdukları kategorilere yer verilmiştir.

Tablo 8

Yöneticilerin PÖ Okul Kavramına İlişkin Metaforlar ve Metaforların Ait Olduğu Kategoriler

Kategoriler	Metaforlar	Toplam f
1. Bilgi ve kazanım yeri	öğretim yuvası (4), kütüphane, oyun, etkinlik kampüsü, toprak, bilgi paylaşım merkezi	10
2. Çalışma yeri	fabrika, gündüz bakımevi, makine, iş yeri	5
3. Sevgi ve güven ortamı	çiçek bahçesi, ev, aile, arı kovani	4
4. Özgür bir yer	yeşil bahçesinde özgürce koşuran çocukların seslerine, kartal, kısıtlamaların olmadığı özgür bir alan	3
Toplam		22

Tablo 8’de görüldüğü üzere, yöneticilerin PÖ okul kavramına ilişkin oluşturdukları metaforlar 4 kategoride toplanmıştır. Metaforlar arasında en çok tekrarlananların; eğitim öğretim yuvası (f=4) olduğu görülmektedir. Bulgulara göre, yöneticilerin çoğunun okulun eğitim- öğretim yönüne vurgu yaptığı ve okulu sadece bir çalışma yeri olarak gördüğü söylenebilir. Çalışmaya katılan bir yönetici bunu “Okulu bilgi paylaşım merkezine benzetiyordum, çünkü öğrenme ve paylaşımın güven içerisinde yapıldığı bir mekândı (Y19).” şeklinde ifade etmiştir. Bazı yöneticiler “Okulu gündüz bakımevine benzetiyordum, çünkü velilerin tavrı nedeniyle çocuklara baktığımız bir iş yeri gibi idi (Y20).” ifadesine benzer ifadeler kullanarak okulun ve çalışma şartlarının olumsuz yönüne vurgu yapmıştır. Diğer taraftan bazı yöneticiler okul hakkındaki olumlu algılarını “Okulu çiçek bahçesine benzetiyordum, çünkü her renkten, her boyda çeşit çeşit çiçeklerin olduğu bir bahçeydi. Öğrencilerimiz de öyle benziyordu çiçeklere... (Y10).” ifadesi ile dile getirmişlerdir. Okula farklı bir perspektiften bakan yöneticiler “Okulu kartala benzetiyordum, çünkü özgürce istediği yere uçabiliyordu (Y6).” ifadesi ile özgürlükçü çalışma ortamına vurgu yapmışlardır.

Tablo 9

Yöneticilerin UE sürecinde Okul Kavramına İlişkin Metaforlarının Ait Olduğu Kategoriler

Kategoriler	Metaforlar	Toplam f
1. Anlamını yitirmiş bir yer	boş ve ruhsuz bir bina terkedilmiş bina, atıl, viran bina, metruk bina, devasa bir boşluk, akşam karanlığının sessizliği, susmuş bir orkestra, gölgeler, sifir	10
2. Teknolojik/sanal bir yer	dijital akademik ortam, sanal sınıf ortamı, bilgisayar oyunları salonu, uzay üssü, yapay eğitim ortamı, uzaktan kumandalı araç	6
3. Özlenen ve kavuşulması zor bir yer	uzak bir yer	2
4. Sevgi ve güven ortamı	aile ortamı, vazgeçilmez bir yer	2
5. Sıkışıp kalınan bir yer	kafesteki kartal	1
6. Düzenini kaybetmiş bir yer	çocuk oyuncağı	1
Toplam		22

Tablo 9’da görüldüğü üzere, yöneticilerin UE sürecinde okul kavramına ilişkin oluşturdukları metaforlar 6 kategoride toplanmıştır. Yöneticilerin birçoğu okulun eski anlamını yitirdiğini “Okulu metruk binaya benzetmişim, çünkü okul öğrenci ve öğretmenleri ile anlamlıdır. Okulun varlık sebebi olan öğrencilere uzaktan ulaşılmaya çalışılıyordu. Okula gelenler de tedirgin ve mesafeliydi. Sanki bir korku tüneline girmişler gibiydi (Y12).” ifadesine benzer ifadeler kullanarak vurgulamıştır. Yöneticilerden bazıları UE sürecindeki teknolojik/sanal bir yer kategorisinde okul algısındaki değişikliği bir yönetici gözüyle okul üzerindeki kontrollerinin azalmasını “Okulu uzaktan kumandalı araca benzetmişim, çünkü UE sürecinde kontrolü kaybedip hedeflerimize ulaşamaz olduk. Öğrenci derse istediği zaman katıldı istemediğinde katılmadı. Uzaktan kumandalı araç gibi kontrolden çıkınca aracın ne yapacağını bilemez olduk (Y2).” ifadesi ile göstermişlerdir.

Tablo 10

Yöneticilerin YYE Sürecinde Okul Kavramına İlişkin Metaforlarının Ait Olduğu Kategoriler

Kategoriler	Metaforlar	Toplam f
1. Sağlıksız/tehlikeli bir yer	her an tetikte olan asker, maskeli ve aşılı kuş, klinik, acil servis, akıl hastanesi, hastane	6
2. Güzel ve eğlenceli bir yer	canlı, eğlenceli ve ruhu olan bir yer, canlı organizma, şenlik merkezine, arı kovanlarına, karınca yuvalarına, sosyal buluşma-paylaşma merkezi	5
3. Sevgi ve güven ortamı	aile ortamı, geniş aile, hayatın vazgeçilmez unsuru, asıl mekan	5
4. Özlenen ve kavuşulan bir yer	yeni bir yolculuk, yağmur, hayata dönüş, vaha	4
5. Anlamını yitirmiş bir yer	turistik gezi, avm	2
Toplam		22

Tablo 10’da görüldüğü üzere, yöneticilerin YYE süreci başladıktan sonra okul kavramına ilişkin oluşturdukları metaforlar 5 kategoride toplanmıştır. Bir süre okuldan uzak kalan yöneticilerin YYE sürecinin başlaması ile okulun iyileştirici yönüne vurgu yaptıkları “Okulu sosyal buluşma-paylaşma merkezine benzettim, çünkü iletişim, paylaşım,

etkileşim içerisinde öğrencilerin bilgi ve becerilerin geliştirme imkânı keyifli olan bir yer (Y8)”, “Okulu geniş aileye benzettim, çünkü öğretmenler, öğrenciler, veliler ve diğer çalışanlarla kocaman bir aile olduğumuzu düşünüyorum (Y11)” ve “Okulu vahaya benzettim, çünkü sıkılan, bunalan, sosyalleşemeyen çocuklarımız için bir kurtuluş, bir umut, bir amaç oldu yeniden okullar (Y10).” ifadelerinde görülmektedir.

4. Sonuç ve Tartışma

Bu çalışma, Covid-19 PÖ, pandemi sırasında UE sürecinde ve pandemi sonrası YYE süreci başladığında öğrencilerin, öğretmenlerin ve yöneticilerin okulu nasıl algıladıklarını ortaya çıkarmayı amaçlamıştır. Bu kapsamda, katılımcıların okula ilişkin algıları metaforlar aracılığı ile incelenmiştir. Elde edilen metaforlar, PÖ, UE sürecinde ve YYE süreci tekrar başladığında olmak üzere öğrenci, öğretmen ve yönetici görüşlerine göre farklı kavramsal kategorilerde toplanmıştır.

Araştırmada öğrencilerin okula ilişkin algıları metaforlar aracılığı ile belirlenmeye çalışılmıştır. Elde edilen bulgulara göre, öğrencilerin PÖ okula ilişkin kullandıkları metaforlar ortak özellikleri bakımından yedi kategoride toplanmıştır. Okula ilişkin kullanılan bu metaforların daha çok ‘güzel ve eğlenceli bir yer’, ‘bilgi ve kazanım yeri’ ve ‘sevgi ve güven ortamı’ başlıkları altında toplandığı görülmüştür. Benzer şekilde, öğrencilerin okula ilişkin algılarını belirlemeye yönelik yürütülmüş çeşitli çalışmalar, okula ilişkin öğrencilerin olumlu algıları üzerinde durmaktadır (Ateş, 2016; Demir, 2007; Özdemir, 2012; Yüksel ve Hayırsver, 2019). Öte yandan, öğrencilerin okula ilişkin algılarının UE sürecinde, PÖ sürecine göre olumsuz yönde farklılaştığı saptanmıştır. UE sürecinde on kategoride yer alan metaforların çoğunlukla ‘teknolojik/sanal bir yer’, ‘sevilmeyen/ceza yeri’, ‘sıkıcı bir yer’ ve ‘sorunların yaşandığı bir yer’ başlıkları altında olduğu görülmüştür. Elde edilen bu sonuç, öğrencilerin okula ilişkin algılarının UE ile birlikte olumsuz yönde değiştiğini göstermektedir. Öğrencilerin pandemi sürecinde okula ilişkin algılarının olumsuz yönde değişmesinin sebebi, UE’ye erişim sorunları yaşamaları, arkadaş ve öğretmenlerinden uzak kalmaları gibi faktörler olabilir. Bu bulgu, alanda konuyla ilgili yürütülen bazı çalışmalarla örtüşmektedir (Kaban, 2021; Vural vd., 2022). Diğer taraftan ‘sevilmeyen/ceza yeri’ metaforları içerisinde kullanılan hapisane metaforunun kullanımının UE uygulaması ile birlikte kullanımı da dikkat çekicidir. Okul ile ilgili hapisane metaforunu oluşturan Inbar (1996)’ya göre öğrenciler kendilerini mahkum ve öğretmenlerini bir gardiyan olarak görmektedir. Ancak öğrenciler UE uygulaması sürecinde çoğunlukla evlerinde ve ailelerinin kontrolünde eğitime katılmışlardır. Bu bağlamda eğitimlerini sürdürmeye devam ettikleri evleri de bu dönemde onların algılarında bir hapisane olarak ifade edilmiştir. YYE süreci tekrar başladıktan sonra öğrencilerin okul algısı metaforları, PÖ metaforlarına benzer olarak ‘bilgi ve kazanım yeri’, ‘güzel ve eğlenceli bir yer’, ‘sevgi ve güven ortamı’ kategori başlıkları altında yoğunlaşmıştır. Ancak pandemiden önceki görüşlerden farklı olarak, bu aşamada “tehlikeli ve yasaklı” kategorisi de eklenmiştir. Elde edilen bu sonuçlar, öğrencilerin YYE sürecinde okula ilişkin daha olumlu algıya sahip olduklarını göstermektedir. Bu sonuca benzer şekilde, öğrencilerin UE ile ilgili olumsuz algılara sahip olduğunu ortaya koyan bazı çalışmalar da vardır (Baçzek vd., 2021). Okulların tekrar açılması konusunda öğrenci algısını ölçmeyi amaçlayan çalışmalarında Chinawa vd. (2021) öğrencilerin UE sürecinde okula geri dönmek istediklerini ifade etmişlerdir.

Öğretmenlere yönelik bulgular, katılımcıların pandemi öncesinde okula ilişkin algılarını ifade ettikleri metaforların altı kategoride gruplandığını göstermektedir. Bu metaforların büyük çoğunluğu ‘sevgi ve güven ortamı’, ‘uyum/ahenk/düzenin olduğu bir yer’ ve ‘bilgi ve kazanım yeri’ kategorileri altında toplanmıştır. Bu sonuçlar ışığında, pandemiden önce öğretmenlerin okula ilişkin çoğunlukla olumlu algıya sahip oldukları söylenebilir. Konu ile ilgili yürütülen farklı çalışmalar da okula ilişkin öğretmen (Aydoğdu, 2008) ve öğretmen adaylarının (Doğan, 2014; Nalçacı ve Bektaş, 2012; Örcü, 2014) görüşü kapsamında bu bulguyu desteklemektedir. Öte yandan, UE sürecinde öğretmenler, okula ilişkin ‘anlamını yitirmiş bir yer’, ‘teknolojik/sanal bir yer’ ve ‘işlevini yitirmiş bir mekân’ kategorilerinde çoğunlukta olmak üzere daha olumsuz metaforlar kullanmışlardır. UE sürecinde, öğretmenlerin bu sürece (Öztürk vd., 2021) ve okula (Kaban, 2021) ilişkin olumsuz algılar geliştirdiğine dair alan yazında farklı çalışmalar yer almaktadır. Örneğin, Kaban (2021) yürüttüğü çalışmada, öğretmenlerin UE sürecinde okulu faydasız ve sanal yerler olarak gördüğünü ortaya koymuştur. Akkaş Baysal ve Ocak (2020) öğretmenlerin pandemi öncesi ve pandemi sonrası okula ilişkin görüşlerini inceledikleri çalışmada, öğretmen algılarının farklılaştığı sonucuna ulaşmıştır. Çalışmaya göre, pandemiden önce öğretmenler, okulu, YYE’nin yapıldığı, bunun yanında, sosyal öğrenmenin gerçekleştiği bir bina olarak algılayarak, pandemiden sonra okulu artık bu özelliklerinin yanında UE’nin ve HE’nin de merkezi olması gerektiği şeklinde yorumlamışlardır. Öğretmenlerin YYE süreci tekrar başladıktan sonraki okul algıları ise yedi kategori altında toplanmıştır. Bu metaforlar daha çok ‘özlenen ve kavuşulan bir yer’, ‘güzel ve eğlenceli bir yer’ ve ‘vazgeçilmez bir unsur’ kategorilerinde yoğunlaşmıştır. Aynı zamanda öğretmenlerin bir kısmı, bu süreçte okulu ‘eski tadı kalmayan bir yer’ olarak tanımlamışlardır. Bu sonuçlar, öğretmenlerin UE sürecinde okul algılarının olumsuz yönde değiştiğini göstermektedir. Benzer şekilde, Bayındır (2021) öğretmenlerin pandemiden sonra eskiye dönüş süreci algılarını saptamaya yönelik yürüttüğü çalışmada, çoğunlukla kaygı içeren ifadelerle karşılaşmıştır. Çalışmanın sonucuna göre öğretmenler YYE sürecine tekrar başladıklarında sağlıkları

açısından kaygılar duydukları ve okul yönetiminin süreci daha etkili yönetmeleri konusunda görüşler bildirmişlerdir. Akkaş Baysal ve Ocak (2020) çalışmalarında öğretmenlerin pandemiden önce ve pandemiden sonraki okul algılarının değiştiği sonucuna ulaşmıştır. Aynı çalışmada öğretmen görüşlerine dayalı olarak, pandemi sonrasında eğitim ortamlarında paradigma değişimleri gözlemlendiği belirtilmektedir.

Okul yöneticilerinin okula ilişkin algıları pandemi öncesi, UE süreci ve YYE süreci sırasında olacak şekilde üç ayrı zaman dilimi açısından incelenmiştir. Okul yöneticilerinin PÖ okul kavramına ilişkin kullandıkları metaforlar dört kategori başlığında gruplanmıştır. Bu metaforların çoğunluğu ‘bilgi ve kazanım yeri’ ve ‘çalışma yeri’ kategorileri altında toplanmıştır. UE sürecinde ise kategoriler altı başlık altında gruplanmış ve yöneticiler için okul ‘anlamını yitirmiş bir yer’ ve ‘teknolojik/sanal bir yer’ olarak ifade edilmiştir. Bu sonuç, öğrenci ve öğretmenlerde olduğu gibi okul yöneticilerinde de okul algısının pandemi sürecinde olumsuz yönde değiştiğini göstermektedir. Bozkurt ve Aktaş (2022) Covid-19 pandemisi sırasında okul yöneticilerinin, okulu yönetme algısını belirlemeyi amaçladıkları çalışmada da benzer şekilde okul müdürlerinin bu süreci olumsuz algıladıkları sonucuna ulaşmıştır. Çalışmanın sonucuna göre okul yöneticileri pandemi sürecinde okuldaki rollerini daha çok ‘krizi yönetmek’, ‘belirsizlikle yaşamak’ ve ‘risk altında olmak’ olarak tanımlamışlardır. Yöneticilerin YYE süreci tekrar başladıktan sonra metaforik okul algıları beş kategori başlığı altında gruplandırılmıştır ve bunlardan en çok tekrarlanan tema ‘sağlığını yitirmiş bir yer’, ‘güzel ve eğlenceli bir yer’, ‘sevgi ve güven ortamı’ kategorilerinde yoğunlaşmıştır. Bu sonuç, yöneticilerin pandemi sürecinden sonra okula ilişkin algılarının pandemi öncesi dönemine benzer şekilde olumlu yönde değiştiğini, ancak hala olumsuz algıların da devam ettiğini göstermektedir. Bu sonucu destekleyen başka bir çalışmada, Akyıldız ve Yurtbakan (2021) öğretmen ve okul yöneticilerinin UE’ye ilişkin algılarını belirlemeyi amaçlamış ve katılımcıların çoğunun UE’nin YYE’ye alternatif olamayacağı görüşünde olduğunu ortaya koymuştur.

Açık bir sistem olan okulların, içinde bulunduğu şartlar ve değişimlerden bağımsız kalmasının mümkün olmadığı göz önünde bulundurulduğunda, pandemi gibi toplumun her alanında değişim yaratan faktörün, eğitim alanında da başta okullar olmak üzere etkili olması kaçınılmazdır (Akkaş Baysal ve Ocak, 2020). Okulların en önemli paydaşlarından olan öğrenci, öğretmen ve okul yöneticileri bu değişimden en fazla etkilenen gruplar arasındadır. Bu kapsamda, Covid-19 pandemisi ile öğrenci, öğretmen ve yöneticilerin okul ile ilgili algılarında değişim olduğu bu çalışma ile ortaya konmuştur. Bu algı değişiminin UE sürecinde olumsuz yönde olduğu görülmektedir. Alanda yürütülen farklı çalışmalar UE sürecine ve bu süreçte okula ilişkin algının olumsuz olmasının; eğitime erişim (Çokyaman ve Ünal, 2021), iletişim ve etkileşim problemleri (Bozkurt, 2020; Çokyaman ve Ünal, 2021; Demirbilek, 2021; Metin vd., 2021), eşitsizlik algısı (Bozkurt, 2020; Demirbilek, 2021), verimsizlik (Demirbilek, 2021), teknoloji okuryazarlığının yetersiz olması (Metin vd., 2021) gibi sebeplerden kaynaklandığını ortaya koymaktadır. Diğer taraftan UE süreci sonrasında hijyen ve mesafe önlemleri ile başlayan YYE sürecinde okul algısının pandemiden önceki haline dönmediği de görülmüştür. Ek olarak çalışma bulguları uzaktan eğitim sürecinde Covid-19 ile yoğunlaşan uzaktan eğitim uygulamalarının, öğrenci, öğretmen ve yöneticilerin okul algılarının değişiminde etkili olduğuna işaret etmektedir. Okula ilişkin tekrar olumlu algıya sahip olunmasının eğitim ile ilgili birçok değişkenle ilişkili olduğu (Özdemir ve Kalaycı, 2013) ve UE’in artık eğitimin bir parçası haline geleceği düşünülürse, UE’nin okula entegrasyonu ve iyileştirilmesi konularında adımlar atılması gerekmektedir.

Çalışma bulgu ve sonuçları doğrultusunda, eğitim alanındaki politika yapıcılar ve uygulayıcılar, öğrenci, öğretmen ve okul yöneticileri için UE sürecindeki olumsuz algı değişimi göz önünde bulundurularak düzenlemeler yapmalıdır. UE sürecinde olumsuz algı oluşumuna sebep olan faktörler saptanıp, gelecek uygulamalarda bu alanların iyileştirilmesine öncelik verilmelidir. UE’nin doğru bir şekilde yapılandırıldığında YYE’den bir farkı olmadığı (Russel, 1999) düşünülürse, eğitim paydaşlarının UE sürecinde okula ilişkin olumlu algı sahibi olmalarında etkili politika ve planlama uygulamalarının gerekliliği açıktır. Ayrıca öğrenci, öğretmen, okul yöneticileri ve tüm eğitim paydaşlarının Covid-19 pandemisi gibi kriz dönemlerinde psikolojik, sosyolojik ve akademik anlamda desteklenmesi önemlidir. Bu araştırma, öğrenci, öğretmen ve okul yöneticileri ile yürütülmüştür. Covid-19 sürecinin okul algısı üzerinde etkisinin daha kapsamlı olarak belirlenmesi için benzer bir çalışma veliler ve okulun diğer paydaşları ile de yapılabilir. Ayrıca, pandemiden sonra eğitim ve öğretim süreçlerine UE’yi entegre etmiş olan okullarda okul algısını belirlemeye yönelik benzer çalışmalar yürütülebilir.

Kaynaklar

- Aktaş, Ö., Büyüktaş, B., Güllü, M., & Yıldız, M. (2020). Covid-19 virüsünden kaynaklanan izolasyon günlerinde spor bilimleri öğrencilerinin uzaktan eğitime karşı tutumları. *Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, 1(1), 1–9.
- Akkaş Baysal, E. A., & Gürbüz, Ocak. (2020). Covid-19 salgını sonrasında okul kavramındaki paradigma değişimine ve okulların yeniden açılmasına ilişkin öğretmen görüşleri. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 18(2), 676–705. <https://doi.org/10.37217/tebd.787504>

- Aksoy, D. A., Bozkurt, A., & Kurşun, E. (2021). Yükseköğretim öğrencilerinin Koronavirüs (Covid-19) pandemi sürecinde uzaktan eğitime yönelik algıları. *Anadolu University Journal of Education Faculty*, 5(3), 285–308. <https://doi.org/10.34056/aujef.900375>
- Akyıldız, S., & Yurtbakan, E. (2021). Okul yöneticisi ve öğretmenlerin Koronavirüs salgını ile ilgili görüşleri, sürecin tutum ve davranışlarına etkileri ve uzaktan eğitim algılarının incelenmesi. *MANAS Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 10(4), 2191–2203. <https://doi.org/10.33206/mjss.848566>
- Arslan, P. (2020). Okul kavramına ilişkin metaforlar. *Uluslararası Liderlik Çalışmaları Dergisi: Kuram ve Uygulama*, 3(1), 1–14.
- Aslanargun, E. (2003). *Postmodernizm ve bir insan bilimi olarak eğitim yönetimi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Osmangazi Üniversitesi, Eskişehir.
- Ateş, Ö. T. (2016). Öğrencilerin öğretmen ve okul metaforları. *Uluslararası Güncel Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 2(1), 78–93.
- Atik, A. D. (2020). Fen Bilimleri öğretmen adaylarının uzaktan eğitim algısı: Bir metafor analizi. *Uluslararası Eğitim Araştırmacıları Dergisi*, 3(2), 148–170.
- Aydoğdu, E. (2008). *İlköğretim okullarındaki öğrenci ve öğretmenlerin sahip oldukları okul algıları ile ideal okul algılarının metaforlar (mecazlar) yardımıyla analizi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Osmangazi Üniversitesi, Eskişehir.
- Bączek, M., Zagańczyk-Bączek, M., Szpringer, M., Jaroszyński, A., & Wożakowska-Kapłon, B. (2021). Students' perception of online learning during the COVID-19 pandemic: A survey study of Polish medical students. *Medicine*, 100(7), e24821. <https://doi.org/10.1097/MD.00000000000024821>
- Bakioğlu, B., & Çevik, M. (2020). COVID-19 pandemisi sürecinde fen bilimleri öğretmenlerinin uzaktan eğitime ilişkin görüşleri. *Electronic Turkish Studies*, 15(4), 109–128. <https://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.43502>
- Balcı, A. (1999). *Metaphorical images of school: School perceptions of students, teachers, and parents from four selected schools (in Ankara)* [Unpublished doctoral thesis]. The Middle East Technical University.
- Balcı, A. (2008). Eğitim örgütlerine yeni bakış açıları kuram-araştırma ilişkisi II. A. Balcı Edt., *Örgüt mecazları*, s.190. Ekinoks.
- Barbour, M., Brown, R., Waters, L. H., Hoey, R., Hunt, J. L., Kennedy, K., ... & Trimm, T. (2011). *Online and blended learning: A survey of policy and practice from K-12 schools around the world*. International Association for K-12 Online Learning. <https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED537334.pdf>
- Barbour, M. K. (2022). Introducing a special collection of papers on k-12 online learning and continuity of instruction after emergency remote teaching. *TechTrends*, 66(2), 298–300. <https://doi.org/10.1007/s11528-022-00698-w>
- Başaran, İ. E. (1996). *Türkiye eğitim sistemi*. Yargıcı.
- Bayburtlu, Y. S. (2020). Covid-19 pandemi dönemi uzaktan eğitim sürecinde öğretmen görüşlerine göre Türkçe eğitimi. *Electronic Turkish Studies*, 15(4), 131–151. <https://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.44460>
- Bayındır, N. (2021). Öğretmenlerin pandemi sonrası okulların açılmasına ilişkin rezilyans beklentisinin belirlenmesi. *Academia Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 6(2), 353–362. <https://doi.org/10.53506/egitim.902431>
- Botha, E. (2009). Why metaphor matters in education. *South African Journal of Education*, 29, 431–444.
- Boydak Özcan, M., & Demir, C. (2011). Farklı lise türlerine göre öğretmen ve öğrencilerin okul kültürü metaforu algıları. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 21(2), 106–126.
- Bozkurt, A. (2020). Koronavirüs (Covid-19) pandemisi sırasında ilköğretim öğrencilerinin uzaktan eğitime yönelik imge ve algıları: Bir metafor analizi. *Uşak Üniversitesi Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 6(2), 1–23. <https://doi.org/10.29065/usakead.777652>
- Bozkurt, B., & Aktaş, H. İ. (2022). Covid-19 pandemisi sürecinde okulu yönetmek olgusuna ilişkin okul yöneticilerinin metaforik algıları. *Yaşadıkça Eğitim*, 36(1), 183–197. <https://doi.org/10.33308/26674874.2022361361>
- Cerit, Y. (2006). Öğrenci, öğretmen ve yöneticilerin okul kavramıyla ilgili metaforlara ilişkin görüşleri. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 6(3), 669–699.
- Cheung, A. C. K., Keung, C. P. C., & Mak, B. S. Y. (2019). Examining the key stakeholders' perceptions of student learning: towards a paradigm shift in secondary education in Hong Kong, *Asia Pacific Journal of Education*, 39(4), 532–547. DOI:10.1080/02188791.2019.1604318
- Chinawa, A. T., Chinawa, J. M., Ossai, E. N., Aronu, A. E., & Onukwuli, V. O. (2021). The COVID 19 pandemic: College adolescents' perception on school reopening in Nigeria. *Journal of Educational and Developmental Psychology*, 11(2), 29–38. <http://doi.org/10.5539/jedp.v11n2p29>
- Creswell, J.W. (2013) *Research design: Qualitative, quantitative, and mixed methods approaches* (4th Edt.). SAGE.

- Çokyaman, M., & Ünal, M. (2021). Öğrenci ve öğretmenlerin Covid-19 salgını dönemindeki uzaktan eğitim algısı: Bir metafor analizi. *OPUS International Journal of Society Researches, Administration & Organization, Special Issue*, 1684–1715. doi:10.26466/opus.913396
- Demir, C. E. (2007). Metaphors as a reflection of middle school students' perceptions of school: A cross-cultural analysis. *Educational Research and Evaluation*, 13(2), 89–107. <https://doi.org/10.1080/13803610701204099>
- Demirbilek, N. (2021). Üniversite öğrencilerinin uzaktan öğretime ilişkin metaforik algıları. *Uluslararası Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 12(1), 1–15. doi: 10.19160/ijer.786303
- Doğan, D. (2014). Öğretmen adaylarının perspektifinden okul kavramının metaforlarla analizi. *Kuramsal Eğitimbilim Dergisi*, 7(3), 361–382. <http://dx.doi.org/10.5578/keg.7127>
- Ekiz, M. A. (2020). Beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencilerinin karantina dönemindeki uzaktan eğitim ile ilgili görüşleri (Nitel bir araştırma). *Spor ve Rekreasyon Araştırmaları Dergisi*, 2(Özel Sayı 1), 1–13.
- Fadel, C., Bialik, M., & Trilling, B. (2015). *Four-dimensional education: The competencies learners need to succeed*. CCR.
- Hodges, C. B., Moore, S., Lockee, B. B., Trust, T., & Bond, A. (2020). *The difference between emergency remote teaching and online learning*. EDUCAUSE Review. <https://er.educause.edu/articles/2020/3/the-difference-between-emergency-remote-teaching-and-online-learning>
- Inbar, D. E. (1996) The free educational prison: Metaphors and images. *Educational Research*, 38(1), 77–92.
- Jandrić, P., Bozkurt, A., McKee, M., & Hayes, S. (2021). Teaching in the age of Covid-19-A longitudinal study. *Postdigital Science and Education*, 3(3), 743–770. <https://doi.org/10.1007/s42438-021-00252-6>
- Kaban, A. (2021). Determining teachers', students', and parents' perceptions of distance education through metaphors. *International Journal of Research in Education and Science (IJRES)*, 7(1), 245–264. <https://doi.org/10.46328/ijres.1316>
- Kövecses, Z. (2002). Cognitive-linguistic comments on metaphor identification. *Language and Literature*, 11(1), 74–78. <https://doi.org/10.1177/096394700201100107>
- Lakoff, G., & Johnson, M. (1980). The metaphorical structure of the human conceptual system. *Cognitive Science*, 4(2), 195–208.
- MEB. (2021, 19 Ağustos). *6 Eylül'de tam zamanlı olarak yüz yüze eğitim başlayacak*. <https://www.meb.gov.tr/6-eylulde-tam-zamanli-olarak-yuz-yuze-egitim-baslayacak/haber/23878/tr>
- Metin, M., Gürbey, S. & Çevik, A. (2021). Covid-19 pandemi sürecinde uzaktan eğitime yönelik öğretmen görüşleri. *Maarif Mektepleri Uluslararası Eğitim Bilimleri Dergisi*, 5(1), 66–89. <https://doi.org/10.46762/mamulebd.881284>
- Morgan, G. (1997). *Yönetim ve örgüt teorilerinde metafor* (Çev. G. Bulut). MESS. ss.394-397).
- Nalçacı, A., & Bektaş, F. (2012). Öğretmen adaylarının okul kavramına ilişkin algıları. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13(1), 239–258.
- Ogurlu, Ü., Öpengin, E., & Hızlı, E. (2015). Üstün yetenekli öğrencilerin okul ve öğretmene ilişkin metaforik algıları. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (46), 67–83.
- Organisation for economic Co-operation and Development [OECD] (2020). *A framework to guide an education response to the COVID-19 Pandemic of 2020*. Paris: OECD Publishing. <https://doi.org/10.1787/5b0fd8cd-en>
- Örücü, D. (2014). Öğretmen adaylarının okul, okul yönetimi ve Türk eğitim sistemine yönelik metaforik algıları. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi*, 20(3), 327–358. <https://doi.org/10.14527/kuey.2014.014>
- Özdemir, M. (2012). Lise öğrencilerinin metaforik okul algılarının çeşitli değişkenler bakımından incelenmesi. *Eğitim ve Bilim*, 37(163), 96–109.
- Özdemir, S., Çalık, T., Kılıç, A. Ç., Koşar, S., Sezgin, F., Boyacı, A., ... & Kurt, T. (2012). *Türk eğitim sistemi ve okul yönetimi*. Pegem.
- Özdemir, S., & Akkaya, E. (2013). Genel lise öğrenci ve öğretmenlerinin okul ve ideal okul algılarının metafor yoluyla analizi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 2(2), 295–322.
- Özdemir, M., & Kalaycı, H. (2013). Okul bağlılığı ve metaforik okul algısı üzerine bir inceleme: Çankırı ili örneği. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 13(4), 2125–2137.
- Öztürk, H., Kırıcı, A., & Turan, L. (2021). Covid-19 sürecinde uzaktan eğitim neye benziyor? Öğretmen adaylarının algıları. *Studies in Educational Research and Development*, 5(2), 85–110.
- Russel, T. L. (1999). *The no significant difference phenomenon as reported in 355 research reports, summaries and papers*. North Carolina State University.
- Sarıtaş, E., & Çelik, K. (2013). İlkokul öğrencilerinin sınıf kavramına ilişkin metaforik algıları. *International Journal of Human Sciences*, 10(1), 1185–1201.

- Saban, A. (2008). Okula ilişkin metaforlar. *Kuram ve uygulamada eğitim yönetimi*, 55(55), 459–496.
- Senge, P. M., Cambron-McCabe, N., Lucas, T., Smith, B., & Dutton, J. (2012). *Schools that learn (updated and revised): A fifth discipline fieldbook for educators, parents, and everyone who cares about education*. Currency.
- Taymaz, H. (2009). *İlköğretim ve orta öğretim okul müdürleri için okul yönetimi: Okul yöneticisinin iş alanları, alanlara giren işler, işlerin işlemleri, işlem basamakları*. PegemA.
- TDK. (2022). *Algı*. <https://sozluk.gov.tr/>
- TEDMEM. (2020, 20 Nisan). *COVID-19 salgını sürecinde öğretmenler*. <https://tedmem.org/covid-19/covid-19-salgini-surecinde-ogretmenler#:~:text=%C3%96%C4%9Fretmenlerin%20sosyal%20ve%20duygusal%20a%C3%A7%C4%B1dan,s%C3%BCrecinde%20%C3%B6%C4%9Fretmenler%20ba%C5%9F%20akt%C3%B6rler%20olacakt%C4%B1r>.
- Turan, S. (2006). Yarınların Türkiye için okulu yeniden tasarlamak ve düşünmek. Eğitim-Bir-Sen (Ed.), *Türk eğitim sisteminde yeni paradigma arayışları sempozyum bildiriler kitabı* (s.306-317). 4-5 Kasım, Ankara.
- Ulianova, V., Tkachova, N., Tkachov, S., Gavrysh, I., & Khltobina, O. (2022). Changing the paradigm of education in postmodern times. *Postmodern Openings*, 13(1), 408–419. <https://doi.org/10.18662/po/13.1/404>
- Vural, Ö. F., Altıparmak, E., & Aras, S. E. (2022). Lise Öğrencilerinin Covid-19 ve Covid-19 sürecinde okul ile ilgili algılarının metaforlar yoluyla analizi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 23(1), 1161–1220. <https://doi.org/10.29299/kefad.892795>
- Wrigley, T. (2011). Paradigms of school change. *Management in Education*, 25(2), 62–66.
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2005). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (Güncelleştirilmiş 5. Baskı). Seçkin.
- Yılmaz, E. (2016). 21. yüzyıl becerileri kapsamında dönüşen okul paradigması. E. Yılmaz, M. Çalışman ve S.A. Sulak (Edt), *Eğitim bilimlerinden yansımalar*, ss. 5–16, Çizgi-Kitapevi.
- Yüner, B., & Özdemir, M. (2017). Metaforik okul algısı ile okulu terk eğilimi arasındaki ilişkinin öğrenci görüşlerine göre incelenmesi. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 37(3), 1041–1060. <https://doi.org/10.17152/gefad.303842>
- Yüksel, M., & Hayırsever, F. (2019). Lise öğrencilerinin okul kavramına yönelik algıları ve öğrenim gördükleri okullarına ilişkin duygularının belirlenmesi. *Ankara University Journal of Faculty of Educational Sciences (JFES)*, 52(2), 401–434. <https://doi.org/10.30964/auebfd.526881>